

KÜRESEL KRİZİN BÜYÜYEN ETKİSİ VE 1929 DÜNYA EKONOMİK BUHRANI BAĞINTILARI IŞIĞINDA TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ

Aslan ŞENDOĞDU¹
(Selçuk Üniversitesi, Türkiye)

Yunus Emre ÖZTÜRK²
(Selçuk Üniversitesi, Türkiye)

1. Krize Genel Bakış

Kriz kavramı, çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Mindszenty, Watson ve Koch (1988)'e göre; “bir kriz herhangi bir tehdit ya da kaos yaratıcı bir olay ve genellikle bir şeyden acı çekme şeklinde olabilir”. Barton (1993) ise krizi, “kriz esasında, potansiyel negatif sonuçlara sahip tahmin edilemeyen olaydır” şeklinde tanımlamaktadır³.

Kriz etkileri açısından çeşitli sonuçları da beraberinde getirmektedir. Krizin olası üç sonucu şunlardır⁴:

1. İşletmedeki yıkımın, davaların ve kilit yönetime yönelik olası suçlamaların işteki yangına yol açması.
2. İşletmenin varlığını devam ettirmesi adına belki büyük ölçüde finansal pozisyona bağlı olarak, halkın gözünde imaj ve saygı kaybetmesi.
3. İşletmenin çok zor koşullarda, kamuoyundaki savaşı kazanması ve belki de öncekinden daha iyi konuma gelmesi.

Kriz, Yunanca'da “karar” anlamına gelen “krisis” kavramından gelmektedir. Bu özel bir karar anını değil, bir sürecin içinde bir durumdan diğerine geçiş başlarken ortaya çıkan bir “kararsızlık” anını ifade etmektedir⁵. Buna karşılık kriz, Çince de ise hem tehdit hem de fırsat gibi iki zıt gibi görünen kavramı kapsamaktadır. Burada krizin kaybetme yönüne karşılık içerisinde kazanma

¹ Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Selçuklu, Konya.

e-mail: asendogdu@gmail.com

Tel: 00 90 332 223 22 99, Belgegeçer: 0090 332 241 00 60, Gsm: 0090 537 760 13 03

² Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Selçuklu, Konya.

e-mail: yunem@selcuk.edu.tr

Tel: 00 90 332 223 22 97, Belgegeçer: 0090 332 241 00 60, Gsm: 0090 506 625 84 43

³ Janine L. REID, Crisis Management, John Wiley&Sons Inc., Kanada, 2000, s. 1.

⁴ Kathleen FEARN, Crisis Communications, Lawrence Erlbaum Associates Inc., New Jersey, 1996, s. 63.

⁵ Hasan TUTAR, Kriz ve Stres Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 13.

ögesini de barındırdığına dikkat çekmek gerekmektedir. Bu yönüyle kriz iyi yönetilebilirse, güven tazeleme ve yeni açılımlar için fırsat yaratabilir.

Krizi önlemenin temelinde amaç, olası kriz riskine karşı dış tehditlere ve içteki güçlülere karşı işletmeyi sağlamlaştırmaktır⁶. Bu bağlamda, krize karşı planlamanın çok yönlü bakış açısıyla oluşturulması gerektiği gerçeği, başarı için ön koşul olarak kabul edilebilir. Ayrıca, krizlerin olumlu sonuçlar vermesi, planda başarıyı etkileyecek önemdeki olay ve olgulara öncelikle yer verilmesine bağlıdır⁷. Planlama ışığında, kriz yönetimi yaklaşımlarının, krizden kaçma veya krizi çözme üzerine odaklandığı söylenebilir.

Kriz yönetimi, sizi tehdit edecek unsurlar görünmeden önce, en zayıf işaretleri bile görüp işitecek sistemi kurmayı gerektirirken⁸ krize hazırlıkta krize yönelik bilgi toplama işin temelini oluşturur⁹. Öte yandan, kriz ortamında hakim olan belirsizlik, devamlı değişen durumu sürekli olarak keşfetmeyi, anlamayı ve öğrenmeyi zorunlu kılar¹⁰. Modern kriz yönetimi, büyüme ve istikrar için ekonomik, sosyal ve politik amaçları gerçekleştirmek ve felaket durumlarının sonuçlarını kontrol etmek ihtiyacından gelişmiştir¹¹.

Etkin yönetici kriz durumunda etkileme gücünü de kullanarak¹², çalışanlarına krizden çıkma konusunda yol gösterici olmalıdır. Karizmatik liderliğin ortaya çıkması için bir ön şart değilse de, kriz bunun ortaya çıkmasına katkıda bulunur¹³. Kriz durumlarında etkili bir yönetim, işletmenin kayıp ve kazançlarının büyüklüğüyle yakından ilgilidir¹⁴.

Bu bağlamda, krize yol açan nedenlerin irdelenmesi, sorunun çözümünde en etkin yaklaşım olarak görülebilir. “Sebebi yok et ki sonuç ortadan kalsın” şeklinde formüle edilebilecek yaklaşım, etkileyici olmakla birlikte, durum sanıldığı kadar kolay olmayabilir. Ancak krizin boyutu ne olursa olsun burada Winston Churchill’in Dünya Savaşındaki yıkım halinde söylediği ve tarihe mal olmuş “Durum vahim, ama ümitsiz değil” sözü hatırlanmalıdır.

⁶ Ellen H. JANOSIK, Crisis Counseling, Wadsworth Inc., California, 1984, s. 16.

⁷ Ali Şahin ÖRNEK, Şule AYDIN, Kriz ve Stres Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara, 2006, ss. 102-103.

⁸ Ian I. MITROFF, Managing Crises Before They Happen: What Every Executive & Manager Needs to Know about Crisis Management, Amacom, New York, 2000, s. 102.

⁹ W. Timothy COOMBS, Ongoing Crisis Communication, Sage Publications, Inc., California, 1999, s. 59.

¹⁰ Zuhâl BALTAŞ, Krizde Fırsatları Görmek, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002, s. 23.

¹¹ James CALLAN, Business Continuity Planning: What to Do Before During and after Crises Hit, Gower Publishing Ltd., Brookfield, USA, 2002, s. 13.

¹² Coşkun ÇOROĞLU, İş Dünyasında Geleceğin Yönetimi, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2003, s. 26.

¹³ David K. HURST, Kriz ve Yenilenme, (Çev: E. Gürdemir), Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2000, s. 174.

¹⁴ Ömer DİNÇER, Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998, s. 400.

2. Küresel Krizin Orijini ve Yayılışı

Küreselleşme olgusu mal ve hizmetlerin ülkeler arasında dolaşımını gerektirdiğinden, kriz nitelik değiştirmeye başlamış ve kriz de uluslararası dolaşıma çıkmıştır¹⁵. Günümüz küresel kriz perspektifinde düşündüğümüzde, yaşadığımız krizin kökenlerini incelemenin çözüme yönelik fikir üretiminde yararlı olacağı düşünülebilir.

Dünyadaki finansal krizi başlatan ABD'deki konut sektörü ve onun arkasındaki finans sektörüdür. ABD'de konut sektörü, makro nedenlerle 2003 yılında yüzde bir düzeyine indirilen faizlerle teşvik aracı haline gelmişti. Bu durumda gelir zaafiyeti nedeni ile değişken faizli konut kredisi almaması gerekenler konut kredisi almış ve finans sektörü de konut değerlerinin artacağı varsayımına dayanarak, konut ipotek senetlerinden oluşmuş mali varlıklara, büyük borçlar altına girerek (kaldıraç veya leverage) yatırım yapmıştı. Burada "kaldıraç" bir birim varlık ile otuz birim risk almak gibi çılgın davranışlardan oluşmaktaydı. Sonunda fiyatlar yükseldiğinde konut kredileri ve onlara dayalı varlıklar önce yüksek değere göre kaydedilmiş, sonra da faiz yükselip krediler geri ödenemediği için, düşük piyasa değerlerine göre elde tutulan ipotek kredileri değer kaybetmişti. Konut fiyatlarının hızla düşmesi ile sıkışanlar konut ile ilişkili varlıklarını satamaz hale gelmişti¹⁶. Burada temel sıkıntı, konutlara kredi verilirken o anki değeri ile tam olarak kredi verilmesi, değerinin düşebileceği ihtimaline karşı herhangi bir marj uygulanmamasıydı.

Küresel kriz giderek yayılmakta ve derinleşmektedir. Bu tespit, bütün dünya ekonomileri için geçerlidir. Krizin kaynağı ABD'de işini kaybedenlerin sayısı artmaya devam etmektedir. Bir iktisadi krizin giderek kötüleştiğinin en önemli göstergesi işsiz sayısındaki artıştır¹⁷. ABD'nin Şubat 2009 verilerine göre işsizlik oranı % 8,1'e çıkmıştır¹⁸. Küresel kriz öncesi işsizlik sorunu yaşayan ülkelerde, son gelişmelerle artan işsizlik oranları ise problemi daha da açmaza sürüklemektedir.

Artan belirsizlik ortamında risk algılamalarının bozulmasının ve güven kaybının etkisiyle kredi piyasasında kaynak akışının durması, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayırımı olmaksızın, iktisadi faaliyetlerde keskin bir yavaşlama yaşanmasına neden olmaktadır¹⁹. Bu bağlamda kriz sarmalına tüm dünyanın girdiği, krizin gelişmişlik düzeyi tanımadığı söylenebilir.

3. 1929 Dünya Ekonomik Buhranı

¹⁵ Metin TOPRAK, Küreselleşme ve Kriz, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2001, s. 39.

¹⁶ Deniz GÖKÇE, "Lehman Batarken!", Dünya Gazetesi, 17 Eylül 2008.

¹⁷ Ege CANSEN, "Her Önlem Hatadır", Hürriyet Gazetesi, 14 Ocak 2009.

¹⁸ http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2009/03/090306_us_jobless.shtml

¹⁹ Mehmet YÖRÜKOĞLU, "Küresel Mali Kriz ve Türkiye Ekonomisi", T.C. Merkez Bankası Yayınları, 26 Şubat 2009, s. 1.

1929 Dünya ekonomik buhranı; 1929’da başlayan, etkilerini ancak 1930 yılının sonlarında tam anlamıyla hissettiren ve 1936 yılına değin devam eden ekonomik buhrana verilen isimdir. Buhran, Kuzey Amerika ve Avrupa’yi merkez almasına rağmen, dünyanın geri kalanında da yıkıcı etkiler yaratmıştır²⁰. Dünya ölçeğinde “krizlerin babası” olarak değerlendirilen ekonomik buhran, günümüze kadar yaşanan krizlerin en sarsıcı sonuçlarını yaratmıştır.

Büyük buhran, üretmeden çalışmadan kısa yoldan zengin olma hayali taşıyan orta sınıf Amerikalılarının 1929 yılı ve öncesinde New York borsasındaki aşırı değerlenme ve hızlı yükselen endeksin peşine düşmesi sonucunda artan arzın ve buna kıyasla düşen talebin aynı yılın sonlarında aniden patlaması neticesinde ortaya çıkmıştır. 1929 yılında ABD’de New York’tan başlayan ve tüm dünyaya bir anda dalga dalga yayılan bu kriz, sanayileşmiş batı dünyasının gördüğü en büyük ve en uzun ekonomik krizdir. 1929 Ekiminde New York menkul kıymetler borsasındaki (wall street) hisse senetlerinin bir anda feci şekilde düşmesiyle başlayan büyük buhran (great depression) binlerce yatırımcıyı mahvetmekle birlikte birçok bankayı ve finansal kurumu da zora sokmuştur. 1931 yılında Amerika’daki bankalar Avrupa bankalarındaki fonlarını çekmeye başlayınca bu durum Avrupa bankalarının çöküşüne neden oldu. Olayın vahametini şöyle daha açıkça ifade edebiliriz ki Amerika’da 1933 yılında 25.000 bankadan 11.000’i iflas etmiştir²¹.

1929 Dünya Ekonomik Buhranından çıkışta 1936 yılında ünlü İngiliz iktisatçı John Maynard Keynes’in ünlü İstihdamın, Paranın ve Faizin Genel Teorisi (The General Theory of Employment, Interest and Money) adlı eseri önemli rol oynamıştır. ABD, ekonomi, para ve maliye politikalarına etkin müdahale ile toparlanma sürecine girmiştir. Buna karşılık kimi otoritelere göre örneğin Milton Friedman’a göre, 1936 yılı zaten krizin etkisini kaybettiği bir döneme denk geliyordu ve krizin sona ermesi biraz da Keynes’e gereğinden fazla değer atfedilmesine neden olmuştur.

1929 Ekonomik Buhranının Türkiye ekonomisi üzerinde yarattığı etkileri ortadan kaldırmak amacıyla bir merkez bankasının kurulması fikri ve zorunluluğu ortaya çıkmıştı. Bu fikirden hareketle, dünyadaki çeşitli merkez bankası kanunları dikkate alınarak hazırlanan 1715 sayılı kanun tasarısı 11 Haziran 1930 tarihinde TBMM’nce kabul edildi ve T.C. Merkez Bankası 3 Ekim 1931 tarihinde resmen faaliyete başladı²². Bu açıdan bakıldığında buhranın T.C. Merkez Bankası kuruluş sürecini hızlandırdığı söylenebilir.

²⁰ http://boyakagen.blogcu.com/1929-ekonomik-buhrani-gerimi-donuyor_13513711.html

²¹ <http://www.itusozluk.com/goster.php/b%FCy%FCk+buhran>

²² www.tcmb.gov.tr/yeni/iletisimgm/Bulten_Turkce4.pdf

4. Küresel Kriz - 1929 Dünya Ekonomik Buhranı Bağlılıları Ve Türk Bankacılık Sektörünün Durumu

Yaşanan küresel resesyon, etkili politikalarla önlenemezse krizin derinliği daha da artabilir²³. Küresel krizde, finansal karışıklığın başlangıcından bu yana bir yılı aşan bir süre geçti. Bu süre içinde, son karışıklığın alışlagelen türbulans olarak adlandırılan finansal çalkantılardan farklı olduğu anlaşıldı. Bu kez finansal çalkantının sistemin merkezinde ortaya çıkması en önemli farktı. Bundan önceki türbulanslar Asya ülkeleri, Latin Amerika, Rusya, Türkiye gibi merkezin dışındaki çevre ülkelerde ortaya çıkmıştı. Bu kez durum böyle olmadı. Kriz, merkezin tam ortasında, ABD’de ortaya çıktı ve küresel sistemi tehdit edecek biçimde gelişti²⁴. Küresel krizin ABD orijinli olması, dünya ekonomileri içerisinde en çok açık veren, dünyanın en borçlu ve tüm dünya ile ilişkileri en yoğun olan ülke olması da krizin etkilerini giderek artırmakta, ilişki de bulunduğu diğer ülkelere sıçramasına neden olmaktadır.

ABD’nin beşinci büyük yatırım bankası, 158 yıllık finans devi Lehman Brothers’ı, kurtarma çabaları başarısızlıkla sonuçlandı ve en sonunda teslim bayrağını çekti²⁵. ABD bankacılık sektörüne olan güvenin sarsılmasına neden olan bu olayda kurtarma çabalarının sonuçsuz kalmış olması krizin boyutları açısından düşündürücüdür.

Krizin İngiltere’ye sıçraması sonucu önde gelen bankası Lloyds Bank grubu, devletin kontrolüne geçti. İngiltere’nin en büyük bankacılık grubu olan Lloyds Bank, 436 milyar sterlinlik (620,8 milyar dolar) aktif büyüklüğü ile BDDK verilerine göre aktif büyüklüğü 415 milyar dolar seviyesinde olan Türk bankacılık sektöründen daha büyüktü. Lloyds Bank, 2008 yılını 10 milyar sterlinin (14 milyar dolar) üzerinde zararla kapattı²⁶.

Milton Friedman’a göre; “1929 Dünya Ekonomik Buhranı’na götüren temel sebep, bunalım öncesi yıllarda para ve kredi piyasalarında meydana gelen şişme ya da parasal genişlemedir. Esasen olan biten, aynen bugün yaşandığı gibi, kriz öncesindeki yıllarda piyasanın paraya boğulmasından kaynaklanan şişkinlik, fiyatların ve borsanın aşırı yükselmesi, sonrada balonun sönmesidir²⁷.”

1929 Dünya Ekonomik Buhranının ABD borsasının çöküşünün ardından bankaların zincirleme olarak iflasları ve ekonomideki resesyon hatırlanırsa, günümüzde yaşanan kriz ve bankaların birbiri ardına iflas etmeleri iki krizin de temelini finans sektörü kaynaklı olduğu ve son krizin ABD başlayıp, önce Avrupa’yı arkasından da Çin ve Japonya’yı da içine alan geniş bir sahaya yayıldığı söylenebilir.

²³ Peter MORICI, “Congressional Testimony on the Global Crisis”, Angry Bear, Mart 2009, s. 1.

²⁴ Taner BERKSOY, “Krizi Anlamak ve İzlemek”, Radikal Gazetesi, 27 Eylül 2008.

²⁵ Murat ÜZEL, “Lehman Brothers İflas Bayrağını Çekiyor”, NTVMSNBC, 16 Eylül 2008.

²⁶ <http://w9.gazetevatan.com/haberdetay.asp?detay=&tarikh=07.03.2009&Newsid=226850>

²⁷ Mustafa ACAR, “Kriz Kimin Krizi: Piyasanın mı, Devletçiliğin ve Kumandaçılığın mı?”, Liberal Düşünce, Yıl:13, Sayı:51-52, Yaz-Sonbahar 2008, ss. 11-12.

Yaşanan gelişmeler küresel kriz ve 1929 Dünya Ekonomik Buhramı'nın dört temel noktada bağıntı içerisinde olduğunu göstermektedir:

1. Her ikisini orijini de ABD'dir.
2. Her ikisi de ilk kez finans sektöründe (Küresel kriz, mortgage sistemi ile konut kredilerinden dolayı bankacılık sektöründe, 1929 Dünya Ekonomik Buhramı ise ABD borsasında) patlak vermiştir.
3. Her ikisinde de kriz öncesi yıllarda piyasanın paraya boğulmasından kaynaklanan şişkinlik, fiyatların ve borsanın aşırı yükselmesine, sonrada balonun sönmesine neden olmuştur.
4. Her ikisi de diğer krizlerden farklı olarak belli bir coğrafya ile sınırlı kalmayıp, bütün dünyaya yayılmıştır.

Türkiye'de Mortgage kredi kullanıcı sayısı 70 milyonluk nüfus içinde 500 bin civarındadır. Kredi dönüşünde sorun yaşansa bile bunlar hiçbir bankayı zora sokacak ölçekte görünmemektedir²⁸. Bu bağlamda, bankacılık sektörümüzü bekleyen zorluk, konut kredisi kaynaklı olmasa da dünya ile etkileşimli olma ve ekonomik resesyona kaynaklı olacaktır.

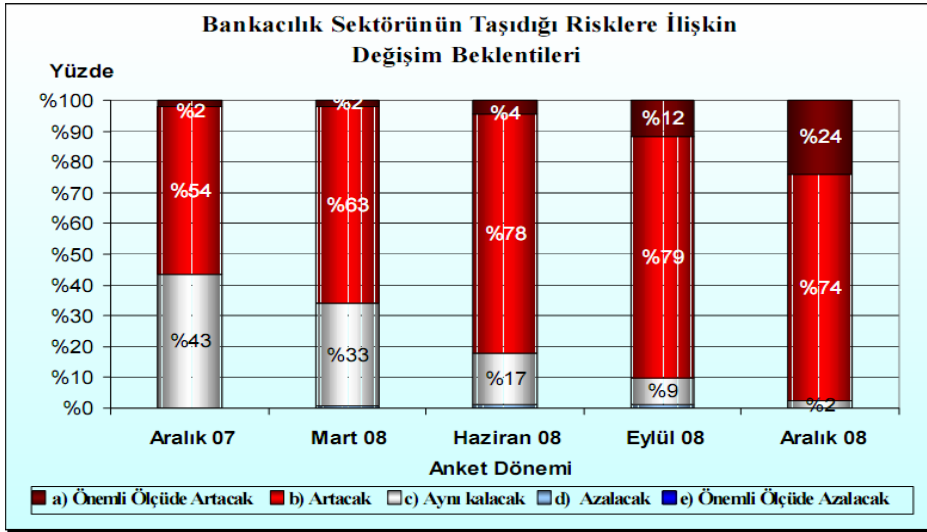
Bankacılık sektörümüzde 1999-2001 yılları arasında 21 bankanın çeşitli nedenlerle TMSF'ye devrolması ve tarihe mal olmasıyla sektör içindeki çürük elmalar ayıklanmıştı. Aynı zaman dilimi içerisinde BDDK'nın kurulması ve bankacılık sektörünü etkin bir şekilde denetim altına alması çok olumlu bir gelişmeydi. Yapısal değişimde son olarak 5411 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 1 Kasım 2005 tarihinde yürürlüğü girmesiyle, bankacılık sektörünün krizlere karşı direncini daha da artırmıştır. Çünkü yeni bankalar kanunu, kurumsal yönetim ve etik ilkelerin yanı sıra sisteme girişleri güçleştirmekte ve sektörde denetimi öncelikli olarak ele almaktaydı.

BDDK Bilgi Yönetimi Dairesi tarafından Ocak 2009'da yapılan "Bankacılık Sektörü Yönetici Kesimi Beklenti Anketi"ne göre, bankacılık sektörünün taşıdığı risklere ilişkin değişim beklentileri aşağıdaki grafikte gösterilmektedir²⁹.

Grafik 1. Bankacılık Sektörünün Taşıdığı Risklere İlişkin Değişim Beklentileri

²⁸ İbrahim EKİNCİ, "Global Kriz Türkiye'yi Nasıl Etkiler?", 01 Ekim 2008, <http://www.ekonews.com/index.php?page=sub&pageid=12682&supplement=2>

²⁹ BDDK Bilgi Yönetimi Dairesi, "Bankacılık Sektörü Yönetici Kesimi Beklenti Anketi", BDDK Yayınları, Ocak 2009, s. 49.



Kaynak: BDDK Bilgi Yönetimi Dairesi, “Bankacılık Sektörü Yönetici Kesimi Beklenti Anketi”, BDDK Yayınları, Ocak 2009, s. 49.

Grafikten de görüleceği üzere Aralık 2007’de risklerin aynı kalacağını düşünenlerin oranı %43 iken Aralık 2008 döneminde bu oran %2’ye düşmüştür. Buna karşılık, risklerin artacağını düşünenlerin oranı %54’ten %74’e çıkmıştır. Aynı dönemde, risklerin önemli ölçüde artacağını düşünenlerin oranı ise %2’den %24’e keskin bir biçimde yükselmiştir. Bu bağlamda, dönemsel bazda, krizin artan seyrine paralel olarak risklere ilişkin değişim beklentilerinde bir yükseliş gözlemlenmektedir.

Sonuç

Çin’de yaklaşık 20 milyon işçinin küresel krizden dolayı işsiz kalması³⁰, Japonya’nın Kasım 2008 ayı ihracatının %26,7 düştüğünü açıklaması³¹ yaşanan krizin boyutu açısından önemli göstergelerdir. ABD’nde Lehman Brothers’ın, İngiltere’de Lloyds Bank gibi ülkelerde bankacılık sektörünün köklü kuruluşlarının iflası sonucu devletin el koyması, bu ülkelerde ve diğer ülkelerde birbiri ardına gelen banka iflasları ve ekonomide yaşanan resesyon, 1929 Dünya Ekonomik Buhranı’nda olduğu gibi finans sektöründeki rihter ölçeği yüksek depremlerin yaşanması, artçı sarsıntıların ABD ve Avrupa ile sınırlı kalmadığını da gözler önüne sermektedir.

Bütün dünyayı saran küresel kriz, ülkeleri yangın yerine çevirirken, ABD, İngiltere’de ve diğer birçok ülkede bankalar birbiri ardına iflas ederken, dünya ekonomilerinde yaşanan resesyon ortamında, Türk ekonomisinin de bundan

³⁰ http://www.maksimum.com/haberler/h/cinde_20_milyon_gocmen_isci.php

³¹ <http://www.tumgazeteler.com/?a=4471435>

etkilenmesi gayet doğaldır. Bunun yanı sıra artan riskli ortama rağmen 30 Nisan 2009 tarihi itibariyle bankacılık sektörümüzde tek bir kaybın dahi yaşanmaması memnuniyet vericidir. Bu durum, özellikle Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin neticesinde, sektörün yapısının sağlamaştırılmasına yönelik çabaların sonucu açısından, üzerinde durulması gereken bir olgudur.

KAYNAKÇA

1. ACAR, Mustafa; “Kriz Kimin Krizi: Piyasanın mı, Devletçiliğin ve Kumandacılığın mı?”, Liberal Düşünce, Yıl:13, Sayı:51-52, Yaz-Sonbahar 2008.
2. BALTAŞ, Zuhâl; Krizde Fırsatları Görmek, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002.
3. BDDK Bilgi Yönetimi Dairesi, “Bankacılık Sektörü Yönetici Kesimi Beklenti Anketi”, BDDK Yayınları, Ocak 2009.
4. BERKSOY, Taner; “Krizi Anlamak ve İzlemek”, Radikal Gazetesi, 27 Eylül 2008.
5. CALLAN, James; Business Continuity Planning: What to Do Before During and after Crises Hit, Gower Publishing Ltd., Brookfield, USA, 2002.
6. CANSEN, Ege; “Her Önlem Hatadır”, Hürriyet Gazetesi, 14 Ocak 2009.
7. COOMBS, W. Timothy; Ongoing Crisis Communication, Sage Publications, Inc., California, 1999.
8. ÇOROĞLU, Coşkun; İş Dünyasında Geleceğin Yönetimi, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2003.
9. DİNÇER, Ömer; Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998.
10. EKİNCİ, İbrahim; “Global Kriz Türkiye’yi Nasıl Etkiler?”, 01 Ekim 2008, <http://www.ekonews.com/index.php?page=sub&pageid=12682>
11. FEARN, Kathleen; Crisis Communications, Lawrence Erlbaum Associates Inc., New Jersey, 1996.
12. GÖKÇE, Deniz; “Lehman Batarken!”, Dünya Gazetesi, 17 Eylül 2008.
13. http://boyakagen.blogcu.com/1929-ekonomik-buhrani-gerimi-donuyor_13513711.html
14. <http://w9.gazetevatan.com/haberdetay.asp?detay=&tarih=07.03.2009&Newsid=226850>
15. http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2009/03/090306_us_jobless.shtml
16. <http://www.itusozluk.com/goster.php/b%FCy%FCk+buhran>
17. HURST, David K.; Kriz ve Yenilenme, (Çev: E. Gürdemir), Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2000.
18. JANOSIK, Ellen H.; Crisis Counseling, Wadsworth Inc., California, 1984.
19. MITROFF, Ian I.; Managing Crises Before They Happen: What Every Executive&Manager Needs to Know about Crisis Management, Amacom, New York, 2000.
20. MORICI, Peter; “Congressional Testimony on the Global Crisis”, Angry Bear, 13 Mart 2009.
21. ÖRNEK, Ali Şahin, AYDIN, Şule; Kriz ve Stres Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara, 2006.
22. REID, Janine L.; Crisis Management, John Wiley&Sons Inc., Kanada, 2000.
23. TOPRAK, Metin; Küreselleşme ve Kriz, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2001.
24. TUTAR, Hasan; Kriz ve Stres Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004.
25. ÜZEL, Murat; “Lehman Brothers İflas Bayrağını Çekiyor”, NTVMSNBC, 16 Eylül 2008.
26. www.tcmb.gov.tr/yeni/iletisimgm/Bulten_Turkce4.pdf
27. YÖRÜKOĞLU, Mehmet; “Küresel Mali Kriz ve Türkiye Ekonomisi”, T.C. Merkez Bankası Yayınları, 26 Şubat 2009.

Summary

GROWING IMPACT OF THE GLOBAL CRISIS AND THE TURKISH BANKING SECTOR IN THE 1929 WORLD ECONOMIC CRISIS

Aslan SHENDOĞHDU
(*Selçuk University, Turkey*)

Yunus Emre OZTURK
(*Selçuk University, Turkey*)

It was planned to boost the economy by means of the building sector in the U.S.A in 1923. It was encouraged the housing credit for the middle class by the mortgage system on the way of purchasing a property. The initial attractive housing credits such as the low and two years promoted interest rates and the following floating rate credits have converted into the non-performing loan. Here, also the banks, by collateralizing their retained notes of the housing credits and collaborating with the many banks (included with the European based banks) on debtor-creditor relationship have triggered the crisis.

The rapidly increasing number of housing drew down the housing prices sharply because of surplus supply after the expropriation of the houses based on credit problems through the banks and the recovery of the building sector. While the houses were valued at \$150000 during the process of credit given by the banks, then couldn't find a purchaser at a value of \$50000 after the banks confiscation. The banks which were unsuccessful collecting their credits couldn't fulfill their obligations to the other banks and got into a tight corner successively. The crisis was transferred to the Europe because of the European based banks and its relation with the crisis and finally spread to the world.

We conclude that there can be a connection with the 1929 crisis. The Turkish Bank system has the resistant structure against the global crisis after the experience gained in November 2000 and February 2001.

Key words: Crisis, Global crisis, 1929 World Economic Crisis.